

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **РОЗРОБКА КОЛЕКЦІЇ ОДЯГУ В ТЕХНІЦІ
БАТІК ЗА МОТИВАМИ ТВОРЧОСТІ ПОЛІНИ РАЙКО**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 4Д5
Спеціальності 022 "Дизайн"

Пластун О.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник: ст.викладач Чорностан А.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: доцент, к.т.н. Расторгуєва М.Й.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2025

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Інформаційних технологій та дизайну
Кафедра дизайну
Освітній рівень Бакалавр
Спеціальність 022 Дизайн
Освітня програма Дизайн одягу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри дизайну

Г.Н. Полетаєва

“ ” 2025 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

Пластун Ольга А

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Розробка колекції одягу в техніці батік за мотивами творчості
Поліни Райко»

керівник роботи Чорностан А.В. ст. викладач,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу “13” січня 2025 року № 12-с

2. Строк подання студентом роботи 09.06.2025

3. Вихідні дані до роботи Колекція одягу в техніці батік за мотивами
творчості Поліни Райко

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ; Розділ 1. Техніка батік як засіб художнього оздоблення тканин; Розділ 2. Концепційна складова колекції; Розділ 3 Ескізна складова розробки колекції; Розділ. 4. Технічна реалізація колекції; Розділ 5. Охорона праці; Загальні висновки; Додатки; Список використаних джерел.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Графічний матеріал складає шести планшетів розміром 70*90 см

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1.	Чорностан А.В. ст. викладач		
Розділ 2.	Чорностан А.В. ст. викладач		
Розділ 3.	Чорностан А.В. ст. викладач		
Розділ 4.	Чорностан А.В. ст. викладач		
Розділ О.П.	Венгер О.О. к.т.н., доцент		
Нормоконтроль	Михайлова В.О. викл.-стаж		

7. Дата видачі завдання 25 січня 2025 року__

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Узгодження теми, цілей та структури дипломної роботи з керівником. Пошук і систематизація літературних джерел.	2 лютого - 15 лютого	Виконано
2.	Пошук та аналіз наукової, мистецтвознавчої й дизайнерської літератури з теми батіку, текстильного декору, авторського розпису тканин, а також з візуальної культури Поліни Райко.	16 лютого - 18 березня	Виконано
3.	Дослідження художньої спадщини Поліни Райко: семантичний аналіз її символіки, композиційних рішень і колористики. Формування концептуальної бази майбутньої колекції.	18 березня - 1 квітня	Виконано
4.	Розробка малюнків для батіку: визначення композиції, створення колористичних варіантів, підбір технік холодного батіку, виготовлення пробних зразків.	2 квітня - 15 квітня	Виконано
5.	Формування остаточного ескізного ряду колекції. Створення конфекційних карт. Побудова технічних рисунків моделей. Вибір матеріалів для виготовлення.	15 квітня - 15 травня	Виконано
6.	Поетапне виготовлення моделей колекції з авторським батіковим розписом: підготовка тканин, нанесення малюнків, шиття виробів.	1 травня - 1 червня	Виконано
7.	Оформлення текстової частини дипломної роботи та висновків. Підготовка презентаційних матеріалів для захисту.	15 травня - 1 червня	Виконано
8.	Проведення презентації результатів роботи, внесення коректив за зауваженнями керівника.	20 травня - 2 червня	Виконано
9.	Підготовка фінальної версії дипломної роботи до захисту.	5 червня	Виконано

Студент _____ Пластун О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Чорностан Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Пластун О.А. Розробка колекції одягу в техніці батік за мотивами творчості Поліни Райко.

Робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 022 «Дизайн». Херсонський національний технічний університет. Хмельницький, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено технологічні та художні особливості техніки батік як засобу авторського декорування тканин, а також визначено потенціал її застосування в сучасному дизайні одягу. Проаналізовано мистецьку спадщину української народної художниці Поліни Райко, зокрема символіку, колористику та образний ряд її розписів, які стали концептуальною основою створеної дизайнерської колекції.

Розробка охоплює всі етапи формування авторської колекції одягу — від дослідження ідейно-візуальних джерел до виконання технічних рисунків, розпису тканин у техніці батік і виготовлення моделей. Окрему увагу приділено пошуку синтезу між наївною естетикою живопису Райко та актуальними тенденціями в силуетному, композиційному та кольоровому вирішенні сучасного одягу. В роботі також розглянуто поетапність виготовлення виробів, складено конфекційні карти й охарактеризовано технологічний процес нанесення розпису.

У результаті виконаної роботи створено авторську концептуальну колекцію одягу з використанням техніки холодного батіку, яка водночас візуалізує унікальні мистецькі мотиви з Херсонщини та інтегрує їх у сучасний модний контекст. Отримані результати можуть бути застосовані в практиці дизайнерської діяльності, а також як методична база для подальших творчих розробок у галузі художнього текстилю та костюму.

Ключові слова: батік, авторський розпис, Поліна Райко, наївне мистецтво, дизайн одягу, текстиль, художнє оформлення тканин, концептуальна колекція.

ANNOTATION

Plastun O.A. Development of a Clothing Collection in Batik Technique Inspired by the Work of Polina Rayko.

Bachelor's qualification work in the specialty 022 "Design." Kherson National Technical University. Khmelnytskyi, 2025.

This qualification paper explores the technological and artistic features of the batik technique as a means of authorial fabric decoration, as well as its potential application in contemporary fashion design. The artistic legacy of Ukrainian folk artist Polina Rayko is analyzed, with special attention to the symbolism, color palette, and imagery of her murals, which served as the conceptual foundation for the developed clothing collection.

The project covers all stages of creating an original designer collection — from researching visual and conceptual sources to producing technical sketches, executing fabric painting using the batik technique, and manufacturing the garments. Particular attention is paid to synthesizing the naïve aesthetics of Rayko's painting with modern trends in silhouette construction, composition, and color solutions in fashion design. The work also outlines the step-by-step production process, includes specification sheets, and describes the technological execution of the fabric painting.

As a result, an original conceptual clothing collection was created using the cold batik technique, which simultaneously visualizes the unique artistic motifs of the Kherson region and integrates them into the contemporary fashion context. The obtained results can be applied in professional design practice and serve as a methodological basis for future creative developments in the field of textile and costume design.

Keywords: batik, fabric painting, Polina Rayko, naïve art, fashion design, textile, artistic fabric decoration, conceptual collection.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕХНІКА БАТІК ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОГО ОЗДОБЛЕННЯ ТКАНИН	10
1.1. Історія виникнення та розвитку техніки батік	10
1.2. Види батіку: холодний, гарячий, вільний розпис	13
1.3. Особливості матеріалів і інструментів для виконання батіку	
1.4. Батік у сучасному дизайні одягу.....	16
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПЦІЙНА СКЛАДОВА КОЛЕКЦІЇ	18
2.1. Життя і творчість Поліни Райко як концептуальна база колекції.	18
2.2. Символіка, образність та колористика у творчості Поліни Райко	21
2.3. Формування ідеї та тематики колекції	23
Висновки до розділу 2.....	24
РОЗДІЛ 3. ЕСКІЗНА СКЛАДОВА РОЗРОБКИ КОЛЕКЦІЇ	25
3.1 Розробка композиційних рішень для розпису батіком	25
3.2. Підбір кольорової гами та створення малюнків для тканин	29
3.3. Розробка ескізів моделей колекції	32
3.4. Підбір силуетних і конструктивних рішень	33
Висновки до розділу 3.....	34
РОЗДІЛ 4. ТЕХНІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ КОЛЕКЦІЇ	35
4.1. Технологія виконання розпису у техніці батік: поетапний опис	35
4.2. Поетапність виготовлення моделей колекції	39
4.3. Конфекційна карта та специфіка виготовлення	42
4.4. Технічні рисунки моделей	45
Висновки до розділу 4.....	48
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ.....	55

5.1. Характеристика робочого місця дизайнера.....	55
5.2. Професійне здоров'я: стрес на робочому місці.....	58
Висновки до розділу 5.....	59
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	60
ДОДАТКИ.....	63
Додаток А.....	64
Додаток Б.....	66
Додаток В.....	68
Додаток Д.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	72

ВСТУП

У контексті сучасних культурних потрясінь, спричинених збройною агресією та окупацією окремих територій України, особливої актуальності набуває збереження і популяризація візуальної культурної спадщини, яка сьогодні частково недоступна для безпосереднього сприйняття. Одним із таких прикладів є мистецька спадщина Поліни Райко — самобутньої української художниці, яка жила і творила в селі Олешки Херсонської області. Після окупації Херсонщини її унікальний будинок, розписаний зсередини і зовні символічними образами, став недосяжним для вивчення, відвідування і збереження. У таких умовах постає необхідність альтернативного репрезентування її творчості — зокрема, через сучасні дизайнерські засоби, до яких належить одяг.

Сучасне суспільство, втрачаючи фізичний доступ до матеріальних пам'яток культури, водночас усе більше потребує їх концептуального переосмислення й оновлення у нових формах — через арт-об'єкти, інтерпретації, медіа й моду. Саме одяг, як носій естетичних, культурних і соціальних смислів, здатен транслювати глибокі художні ідеї в повсякденному середовищі. З огляду на це, особливу цінність набувають дизайнерські практики, що поєднують традиційне мистецтво з новітніми технологіями текстильного декорування. Серед таких методів — техніка батік, яка дає змогу створювати унікальні художні зображення безпосередньо на тканині.

Актуальність дослідження полягає в тому, що в умовах соціокультурної кризи, викликаної війною та окупацією, виникає потреба у збереженні та трансляції національної ідентичності через нові носії.

Об'єктом дослідження виступає авторське декоративне мистецтво Поліни Райко як джерело образного й колористичного натхнення.

Предметом розробки є процес створення колекції жіночого одягу з використанням техніки батік, побудованої на символіці, стилістиці та кольоровій палітрі творчості Поліни Райко.

Метою розробки є створення колекції одягу, яка інтегрує елементи наївного мистецтва в сучасний дизайнерський продукт шляхом використання авторського розпису тканини в техніці батік.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних **завдань**:

- провести дослідження історії, видів і технологічних особливостей техніки батік як засобу художнього оздоблення тканин;
- здійснити ґрунтовний аналіз життєвого і творчого шляху Поліни Райко;
- виявити основні художні прийоми, символіку та кольорову структуру її творчості;
- розробити ескізну частину колекції одягу з урахуванням силуетних і конструктивних особливостей;
- створити серію авторських малюнків для розпису батік, натхненних творчістю художниці;
- реалізувати практичну частину — пошиття моделей колекції з попереднім нанесенням батіку на текстиль;
- опрацювати технічну, технологічну та конфекційну документацію до кожної моделі;
- оцінити ергономічні, естетичні та комунікативні властивості колекції, а також її культурно-репрезентативний потенціал.

Практична значимість роботи полягає у можливості використання створеної колекції як засобу художньо-культурної репрезентації, прикладу адаптації народного мистецтва у сфері сучасного дизайну, а також як навчального та методичного матеріалу для студентів профільних спеціальностей. Результати дослідження можуть бути застосовані в освітніх, виставкових, творчих і комерційних проєктах.

Структура кваліфікаційної роботи обумовлена її метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, п'ятнадцяти підрозділів, трьох додатків, списку використаних джерел (18 позицій на 3 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки.